

POSTANOWIENIE

Dnia 10 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Monika Koba

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa [...] Bank Spółki Akcyjnej
z siedzibą w W.
przeciwko A. A.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 10 marca 2022 r.,
zażalenia pozwanego
na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 28 października 2021 r., sygn. akt I ACa [...],

**oddala zażalenie i pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym
postępowanie.**

UZASADNIENIE

[...] Bank S.A. w W. wniósł o zasądzenie od A. A.: kwoty 371.534 zł, w tym: 324.947,82 zł tytułem niespłaconego kapitału z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności oprocentowania umownego, które na datę wnoszenia pozwu wynosiło 9,48%, liczonymi od 22 maja 2019 r., 13.820,36 zł tytułem odsetek umownych za okres korzystania z kapitału z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w wysokości równej stopie referencyjnej liczonymi od dnia wniesienia pozwu,

32.071,64 zł tytułem odsetek karnych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie oraz 1.238,30 zł tytułem opłat. W uzasadnieniu wskazał, że strony łączyła umowa kredytu hipotecznego, która została wypowiedziana wobec niewywiązania się przez pozwanego z zobowiązania terminowego dokonywania spłat a dochodzone należności wynikają z rozliczenia tej umowy.

Wyrokiem z dnia 17 listopada 2020 r. Sąd Okręgowy w O. oddalił powództwo.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że strony w dniu 22 lipca 2008 r. zawarły umowę kredytu hipotecznego nr 97367 indeksowanego do CHF, na mocy której bank udzielił pozwanemu kredytu w kwocie 190.065,523 zł, stanowiącej równowartość 99.510,74 CHF, na okres 360 miesięcy. W § 9 ust. 2 umowy przyjęto, że w dniu wypłaty kredytu lub jego transzy, kwota kredytu będzie przeliczona do CHF według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów. Z kolei, w § 10 ust. 3 umowy wskazano, że wysokość poszczególnych rat kredytu będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF, po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut, określonego w Tabeli Kursów. W § 22 ust. 1 lit. a) umowy przewidziano, że w razie stwierdzenia przez bank, że warunki udzielenia kredytu nie zostały dotrzymane, a w szczególności w przypadku niespłacenia dwóch rat odsetkowych lub odsetkowo-kapitałowych, bank może wypowiedzieć umowę kredytu w całości lub w części; w ust. 2 wskazano, że okres wypowiedzenia wynosi 30 dni. Zgodnie z § 22 ust. 3 umowy, po upływie okresu wypowiedzenia kredytobiorca był zobowiązany do niezwłocznego zwrotu wykorzystanego kredytu z odsetkami należnymi bankowi za okres korzystania z kredytu. W § 25 ust.1 postanowiono zaś, że w sprawach nieuregulowanych umową kredytu stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, Prawa bankowego oraz „Regulaminu”, stanowiącego integralną część umowy.

W związku z niewywiązywaniem się przez pozwanego z obowiązku terminowej spłaty rat kredytu, bank pismem z dnia 27 października 2016 r. wypowiedział umowę kredytu hipotecznego z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia. W piśmie tym oświadczył, że spłata zadłużenia w okresie wypowiedzenia daje podstawę do cofnięcia oświadczenia o wypowiedzeniu.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Wskazał, że z okoliczności sprawy wynika, iż oświadczenie banku o wypowiedzeniu umowy kredytu było nieskuteczne (art. 56 k.c.); powód nie miał podstaw do wystąpienia z pozwem o zapłatę roszczenia, które nie było wymagalne. Zwrócił przy tym uwagę, że oświadczenie banku z dnia 27 października 2016 r. o wypowiedzeniu umowy miało charakter warunkowy; było więc sprzeczne z art. 89 k.c. i nie mogło wywołać skutków prawnych w postaci postawienia roszczeń kredytowych w stan wymagalności.

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 28 października 2021 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego w O. i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wskazał, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy. Zwrócił uwagę na to, że Sąd pierwszej instancji, oddalając powództwo z uwagi na brak wymagalności dochodzonych roszczeń, uznał za bezprzedmiotowe roztrząsanie pozostałych zarzutów pozwanego, w tym dotyczących charakteru zawartej przez strony umowy, a w szczególności zawartych w niej klauzul indeksacyjnych. Podzielając ocenę Sądu pierwszej instancji co do nieskuteczności „warunkowych” wypowiedzeń umów, Sąd Apelacyjny wskazał, że oświadczenie banku o wypowiedzeniu umowy kredytu zawarte w piśmie z dnia 9 kwietnia 2018 r., nie zawierało żadnego warunku; skutek w postaci wypowiedzenia umowy nie został bowiem uzależniony od tego, czy kredytobiorca wykona w określonym terminie obowiązek uregulowania zaległości. Oświadczenie to jest jednoznaczne i nie wywołuje żadnych wątpliwości interpretacyjnych. Wynika z niego wprost, że w związku z nieuregulowaniem przez A. A. zaległości w spłacie kredytu, „[...] Bank S.A. wypowiada umowę pożyczki/kredytu numer [...] z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia”. Wprawdzie w drugim akapicie pisma znajduje się stwierdzenie, że „bank rozważy możliwość cofnięcia oświadczenia o wypowiedzeniu w przypadku uregulowania w okresie wypowiedzenia całości zaległości”, niemniej treść tego zapisu nie wskazuje na to, że zawiera on zastrzeżenie warunku zawieszającego. Nie uzależnia bowiem, ani wprost, ani nawet pośrednio, powstania skutków czynności prawnej (wypowiedzenia umowy) od uregulowania przez pozwanego zaległości kredytowych.

Powodowy bank złożył zatem pozwanemu oświadczenia o wypowiedzeniu umowy, które mogło wywołać skutek w postaci pozostawienia w stan natychmiastowej wymagalności całości kredytu.

W zażaleniu pozwany zarzucił Sądowi Apelacyjnemu naruszenie art. 89 k.c., art. 65 § 1 i 2 k.c. oraz art. 386 § 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. ma na celu jedynie skontrolowanie przez Sąd Najwyższy, czy orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji, przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, zostało prawidłowo oparte na jednej z przesłanek przewidzianych w art. 386 § 2 lub 4 k.p.c., a więc, czy powołana przez sąd drugiej instancji przyczyna uchylenia odpowiada wskazanej w uzasadnieniu podstawie ustawowej i czy rzeczywiście wystąpiła w sprawie. Dokonywana ocena powinna mieć zatem charakter formalny i skupiać się wyłącznie na ustanowionych w powyższych przepisach przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji; nie może ona wkraczać nie tylko w ocenę merytorycznego stanowiska sądu drugiej instancji w kwestii materialnoprawnych podstaw rozstrzygnięcia, lecz także w ocenę prawidłowości zastosowania przez ten sąd innych przepisów prawa procesowego, nie związanych bezpośrednio ze wskazaną przyczyną uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 listopada 2012 r. IV CZ 147/12, OSNC 2013, nr 3, poz. 41, z dnia 25 czerwca 2015 r., V CZ 6/16, z dnia 29 października 2015 r., I CZ 92/15 i z dnia 7 kwietnia 2016 r. II CZ 6/15 - nie publ.).

Sąd Apelacyjny, uchylając zaskarżony wyrok, powołał się na nierozpoznanie przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.).

Nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. jest wadliwością rozstrzygnięcia polegającą na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź zaniechaniu zbadania przez ten sąd materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów stron wskutek bezpodstawnego przyjęcia, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob.

postanowienia Sadu Najwyższego: z dnia 23 września 1998 r. II CKN 897/97, OSNC 1999/1/22, z dnia 12 lutego 2002 r. I CKN 486/00, OSP 2003/3/36, z dnia 19 czerwca 2013 r., I CSK 156/13, z dnia 25 czerwca 2015 r., V CZ 35/15 i z dnia 7 kwietnia 2016 r. II CZ 6/16 - nie publ.).

Nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi również w przypadku dokonania przez sąd pierwszej instancji oceny prawnej żądania bez ustalenia podstawy faktycznej, co wymagałoby poczynienia kluczowych ustaleń po raz pierwszy w instancji odwoławczej; w takiej sytuacji uzasadnione jest uchylenie orzeczenia ze względu na respektowanie uprawnień stron wynikających z zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 grudnia 2012 r., I CZ 168/12, OSNC 2013, nr 5, poz. 68, z dnia 23 września 2016 r., II CZ 73/16, z dnia 24 stycznia 2017 r., V CZ 92/16, z dnia 22 lutego 2017 r., IV CZ 112/16, IV CZ 113/16 i IV CZ 114/16 oraz z dnia 14 czerwca 2017 r., IV CZ 18/17 i IV CZ 25/17 - nie publ.).

Sytuacja taka zaistniała w niniejszej sprawie. Sąd Okręgowy ograniczył się bowiem do ustalenia, iż oświadczenie banku o wypowiedzeniu umowy kredytu było nieskuteczne (art. 56 k.c.) i na tej podstawie uznał, że nie dawało ono podstaw do dochodzenia roszczeń niewymagalnych. Sąd Apelacyjny zakwestionował jednak trafność tej oceny, w związku z czym zaszła potrzeba zbadania materialnoprawnych przesłanek dochodzonych roszczeń, których Sąd pierwszej instancji - z uwagi na przyjętą koncepcję rozstrzygnięcia – nie rozważył. Trafnie zatem Sąd Apelacyjny uznał, iż spełniona została przesłanka nierozpoznania istoty sprawy.

Z tych względów, na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. Sąd Najwyższy oddalił zażalenie, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 108 § 1 w związku art. 391 § 1, art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ i k.p.c.).

[as]

